

**A kereskedelmi vállalkozások adminisztrációs terheinek
csökkentésére vonatkozó érdekképviselési javaslatok**

**Készült a Kereskedelmi Ágazati árbeszéd Bizottság szakmai szervezetinek
megrendelésére, a szervezetek szakértőinek közreműködésével**

C. P. Consulting Kft.

8111 Seregélyes, Ady Endre u. 145.

**A kereskedelmi vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentésére
vonatkozó érdekképviselési javaslatok**

**Készült: a Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Bizottság megrendelésére,
szakértőinek közreműködésével**

Előzmények

2008. augusztusában ülésezett először új vállalkozásfejlesztési fórumként a Gazdasági Egyeztető Fórum, amely az adó- és járulék csökkentési program tárgyalása mellett napirendre tűzte a vállalkozásokat terhelő adminisztrációs kötelezettségek csökkentését. Ez programként megjelent a közigazgatási eljárás korszerűsítésében, a hatósági engedélyezés egyszerűsítésében, a pénzügyi szaktárca önálló anyagot készített az adózással összefüggő adminisztrációs terhek csökkentésére, és döntés született a résztvevő gazdasági érdekképviseltek kezdeményezésére a vállalkozások működésére vonatkozó jogszabályok felülvizsgálatára a felesleges nyilvántartások vezetésének megszüntetésére, a kétszeri bejelentések kiküszöbölésére, és általában a bürokrácia és az adminisztráció felesleges terheinek csökkentésére. Az adminisztráció csökkentésére vonatkozó javaslatok önálló kormányhatározatban (1058/2008) is megjelentek.

A kereskedelem területén a kormányhatározatokban megjelent intézkedési tervektől függetlenül aláírásra került a kormány és a kereskedelemben érintett szakmai szövetségek megállapodása a kereskedelemben szükséges tennivalókról, közös célokról és elvégzendő feladatokról. A megállapodásban külön intézkedésként szerepel a vállalkozások adminisztrációjának csökkentése, amelyben a kormány és az érintett kereskedelmi szakmai szövetségek is vállalják az előkészítő feladatokat a következők szerint:

„Az adminisztrációs terhek csökkentése érdekében a Kormány folytatja az engedélyezési rendszer egyszerűsítését, a szükséges jogszabály-változtatások előkészítését.

- a) A Kormány vállalja, és a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter megteszi a szükséges intézkedéseket az építésügyi eljárások területén jelentős adminisztrációs egyszerűsítést tartalmazó javaslatcsomag kidolgozására.

- b) Az üzletek működési engedélyezésének szabályozása terén a Kormány vállalja, és a nemzeti fejlesztési és gazdasági miniszter megteszi a szükséges intézkedéseket az engedélyezési eljárásoknak, valamint az üzletköröknek a belső piaci szolgáltatási irányelvvel is összhangban történő, 2009. júniusáig megvalósuló felülvizsgálatára.

- c) A Kormány vállalja, és a környezetvédelmi és vízügyi miniszter megteszi a szükséges intézkedéseket a termékdíjjal kapcsolatos szabályozás módosítása során a kereskedelmi szervezetekkel való folyamatos szakmai egyeztetés biztosítására, valamint a termékdíjjal kapcsolatos témának a Gazdasági Egyeztető Fórumon 2008 második félévében történő megtárgyalására (az aláíró szakmai szervezetek meghívásával).

- d) A Kormány vállalja, hogy a kormányzati döntések előkészítése során következetesen érvényesíti a hatósági és igazságszolgáltatási eljárásokban az elektronikus kapcsolattartás elterjesztésének követelményét, valamint azt az elvet, hogy az ügyfél az eljárás során ügye elintézése során lehetőség szerint kizárólag egyetlen hatósággal álljon kapcsolatban. E követelmények teljesítésének szem előtt tartásával vállalja, hogy felülvizsgálja a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló 2004. évi CXL. Törvényt.

- e) A kormány vállalja, hogy a kereskedelmi szövetségekkel és a kereskedelmi munkavállalói érdekképviselletekkel egyeztetve felülvizsgálja a kereskedelmi tevékenységek végzéséhez szükséges szakképesítési követelményeket.

- f) A kereskedelmi vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében a kormány vállalja, hogy a kereskedelmi szövetségek által összeállított – a kereskedelmi vállalkozások működésével összefüggő, a szövetségek által feleslegesnek ítélt, adminisztrációs terheket, illetve az ezeket megalapozó jogszabályhelyeket tartalmazó – javaslat alapján a szabályozást felülvizsgálja.

A fentiek szerint a szakmai szövetségek vállalták, hogy a kereskedelmi vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében saját maguk összegyűjtik azokat a jogszabályi rendelkezéseket, amelyek elsősorban az üzletek működésére, a kereskedelmi tevékenységre és a vállalkozások működtetésére vonatkozóan tartalmaznak felesleges bürokratikus és adminisztrációs terheket.

A kereskedelmi szakmai szövetségek, amelyek egyben a Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Bizottság tagjai is, megbízást adtak arra, hogy az érdekképviselési szakértők, tisztségviselők, és a tagságot alkotó vállalkozások kezdeményezései alapján készüljön egy olyan szakmai összefoglaló anyag, amely kijelöli az adminisztrációs terhek csökkentésének irányait. Az irányok kijelölésében pedig nem a kormányzati szervek, hatóságok, szakértők által megjelölt kérdéseknek, hanem a vállalkozói környezetből jövő kezdeményezéseknek kell előtérbe kerülniük.

A javaslatok készítésének módszere és célja

A Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Bizottság elfogadott menetrendje szerint a következő egyeztetésekre került sor.

- Az érdekképviselési szakértők felkeresése és a javaslatok összegyűjtése 2008. október 15-től november 14-ig.
- Összefoglaló javaslat készítése november 17-től november 28-ig
- Szakmai konzultáció a Kereskedelmi ÁPB szakértőivel az anyag véglegesítése érdekében december 2-án.

A Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Bizottság a következő szakterületeken várta el az adminisztrációs javaslatok vizsgálatát:

- A kereskedelmi boltok hatósági engedélyezési eljárásának egyszerűsítése.
- Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalnál kezdeményezett kötelező eljárások egyszerűsítése.
- Az üzletek működésére vonatkozó jogszabályok deregulációjának előkészítése, adminisztráció egyszerűsítés.
- Veszélyes anyagok kezelésének adminisztrációjára vonatkozó egyszerűsítési javaslat a kereskedelmi boltok esetében.
- A vásárok és piacok működésére vonatkozó jogszabályi környezet áttekintése.
- A pénztárgépek működtetésével együtt járó feladatok áttekintése.
- A kereskedelemben kötelező csomagolási termékdíj szabályozásának áttekintése, különös tekintettel a mikro- és kisvállalkozásokra.
- A kereskedelmi vállalkozások foglalkoztatással összefüggő adminisztrációjának csökkentése.
- A kereskedelmi vállalkozások adó adminisztrációjának csökkentései lehetőségei.

Az eredetileg tervezett témavázlat alapján megkezdett egyeztetések során kiderült, hogy több témakörben párhuzamos munkabizottságok jöttek létre, vagy történtek államigazgatási kezdeményezésű egyeztetések. Így az adózással összefüggő adminisztrációs egyszerűsítések kérdését tárgyalta az APEH elnöke mellett működő külső szakértőkből álló tanácsadó testület, illetve az érdekképviselletekkel egyeztetett egyszerűsítések egy része bekerült az adójogszabályok törvénymódosítási javaslatába. Ugyancsak munkacsoport jött létre a szociális és munkaügyi szaktárca vezetésével a foglalkoztatás területén fennálló adminisztratív terhek csökkentésére vonatkozó javaslatok kidolgozására, valamint a környezetvédelmi szaktárca munkacsoportot hozott létre a környezetvédelmi termékdíjjal kapcsolatos új szabályozási koncepció kidolgozására. A kereskedelmi csomagolóanyagok súlya miatt ennek a bizottságnak tagjai a Kereskedelmi

Ágazati Párbeszéd Bizottság munkaadói oldalán helyet foglaló szervezetek. Az anyagnak nem célja azon javaslatok megismétlése, amelyek megtárgyalásra kerültek a Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Bizottság szakértőivel, de bekerültek az említett egyeztetési folyamatokba, így a vizsgált javaslatértékelési terület ennyivel szűkült. A javaslat csomag kizárólag olyan kérdéseket tartalmaz ezeken a területeken, amelyeket a szakmai szervezetek kiemelten fontosnak tartottak, vagy a korábbi egyeztetéseken nem kerültek befogadásra.

A fentiek előrebocsátásával, az érdekképviselői szakértőkkel 7 regionális szakmai beszélgetést folytattunk le az előzetesen meghatározott időszakban a következő helyszíneken és vezető szakértőkkel:

- Észak-magyarországi régió: Miskolc – Számadó Endréné a Borsod-Abaúj-Zemplén megyei Kereskedők Szövetsége ügyvezető elnöke
- Dél-alföldi régió: Szeged – dr. Martonosi István a Csongrád Megyei Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke
- Észak-alföldi régió: Szolnok – Nagy Ferenc a Jász-Nagykun-Szolnok megyei Kereskedők Egyesületének elnöke
- Közép-magyarországi régió: Budapest – Oláh László a Pest Megyei Kereskedelmi és Iparkamara alelnöke
- Közép-dunántúli régió: Veszprém – Vágó Péter a Kereskedők és Vállalkozók Veszprém megyei Képviselői elnöke
- Dél-dunántúli régió: Szekszárd – dr. Fischer Sándor a Tolna megyei Kereskedelmi és Iparkamara elnöke
- Nyugat-dunántúli régió: Zalaegerszeg – Tolvaj Márta Kereskedők és Vendéglátók Zalaegerszegi Egyesületének elnöke

A konzultációkon részt vettek kereskedő vállalkozók és a régióhoz, megyéhez tartozó szakmai szövetségi és érdekképviselői vezetők, szakértők. Javaslataik alapján készült egy összefoglaló anyag, amelyet az előzetes menetrendnek megfelelően december 2-án Budapesten, a Hotel Unióban megtartott szakmai konzultáción véglegesítettünk.

Tekintettel arra, hogy a kereskedelmi tevékenység szabályozása elsősorban a nemzeti fejlesztési és gazdasági szaktárca illetékességi körébe tartozik, így a

javaslatsomag a többi munkacsoportra és már megindult egyeztetésekre figyelemmel elsősorban az e körbe tartozó kormányrendeletek és miniszteri rendeletek tartalmi előírásaira fókuszált. A munka során a szakmai szövetségek szakértői támaszkodtak a gazdasági szaktárca korábban már meghirdetett úgynevezett „Üzletre hangolva” programja során már előterjesztett érdekképviseleti javaslatokra. A szaktárca anyagaiban egyértelműen szerepelt, hogy a magyar adminisztrációs költségek több mint kétszeresen meghaladják az uniós országok átlagát, de egyes élenjáró országokhoz képest hatszoros-hétszeres többletköltséget jelentenek, amely jelentősen rontja a vállalkozások nemzetközi összehasonlításában a versenyképességet.

Javaslatok

1), A kereskedelemben kötelező termékdíjjal kapcsolatban két alapvető dolog állapítható meg. Az egyik, hogy a jelenlegi bevallási és adminisztrációs rendszer végrehajthatatlan a kereskedelemben működő mikro- és kisvállalkozások részére, miközben az állami bevétel e forrásból szinte elenyésző, viszont ellenőrzése nehézkes. A másik, hogy ezek a vállalkozások a környezetvédelmi termékdíjtól, továbbá egyes termékek környezetvédelmi termékdíjáról szóló 1995. évi LVI. törvényben foglalt újrahaznosításban érdemben részt venni nem tudnak, így velük a termékdíj fizetési kötelezettség kizárólag adójellegű befizetésként jelentkezik. Megoszlanak a vélemények arról, hogy a nagy kereskedelmi láncok, kereskedelmi nagyvállalkozások mennyiben tudnak a célok teljesüléséhez hozzájárulni, azonban a szabályozást e vállalkozások is rendkívül bonyolultnak tartják, amely állandó hibalehetőséget hordoz magában, azaz az ellenőrző hatóságok büntetései elmondásuk szerint a fizetési kötelezettségeket jelentősen meghaladhatják. A javaslatok gyűjtésének időszakában is tárgyalta a hazai törvényhozás azt a törvénymódosítás tervezetét, amelynek célja a kereskedelmi csomagolásban a visszagyűjtő-újratöltő rendszer erősítése az italcsomagolás területén.

A kereskedelmi vállalkozások alapvetően azt szeretnék elérni, hogy egy egyszerű szabályozás keretében a gyártót terhelje a környezetvédelmi termékdíjjal kapcsolatos kötelezettség, hiszen a termékdíj törvényi szabályozása csak a bevétel oldaláról teremt forrásokat, nem ad garanciát a környezeti károk elkerülésére. A hulladékgazdálkodásról szóló 2000. évi XLIII. tv. a gyártói felelősséget állapítja meg, amikor azt mondja, hogy a gyártó köteles külön jogszabályban meghatározott termékekre és termékcsoportokra az ott megállapított arányban és feltételek mellett az általa belföldön forgalmazott termékből származó hulladékot, illetőleg a használt terméket a forgalmazótól, a fogyasztótól visszafogadni, illetőleg visszaváltani annak újrahasználatára, hasznosítására vagy környezetkímélő ártalmatlanítására érdekében. A végrehajtásra a jogszabály koordináló szervezetek létrehozását tette lehetővé, ezek ma már működnek és ellátják a hulladékgyűjtési és hasznosítási kötelezettségüket. A gyártói felelősséget és feladatot próbálta megosztani a jogalkotás, amikor 2005. január 1-től kiemelte a kereskedelmi csomagolást és a darab alapú termékdíj kategóriát. Ettől kezdve a terhek megosztódtak az ipar, a gyártó és a kereskedelmi szereplők között. A szakmai szövetségek szakértői szerint a kialakult rendszer bonyolult, adminisztrációját néha még az ellenőrző hatóságok sem tudják követni és nem hatékony. Ez különösen sújtja a legkisebb vállalkozásokat, ahol a terhek és a célok arányossága megkérdőjelezhető.

Az érdekképviselői szakértők konzultációján egyetértés mutatkozott két területen:

a), A környezetvédelmi termék díj esetében célszerű visszatérni a gyártói felelősség és szabályozás megoldására, az ugyanis átlátható, ellenőrizhető, anyagi hatásai, terhei közvetve a termékek költségeiben kerülnek áthárításra a gazdaság további szereplőire, így a kereskedők részére.

b), Amennyiben a jogalkotás a kereskedelmi szereplők közvetlen anyagi tehervállalását határozza el, akkor az újrahasznosításban (visszagyűjtés-újratöltés) közre nem működő mikro- és kisvállalkozások esetében a legcélszerűbb megoldás az általános típusú öko-adó bevezetése, a jelenleginél lényegesen egyszerűbb adminisztráció mellett, azaz egyszeri bejelentkezéssel, negyedévi egyszeri fizetési kötelezettséggel. A mikro- és kisvállalkozásoknál a differenciálás alapja lehet az üzletek alapterületének nagysága, mert ezt a megközelítést már a jelenlegi jogi

szabályozás is ismeri, vagy az éves nettó árbevétel, esetleg az alkalmazottak száma, ahogy azt pedig a kisvállalkozások fejlesztéséről szóló törvény definiálási kritériumként használja. Végül talán a legkézenfekvőbb az lenne, ha a mérték meghatározásánál figyelembe vennék az adott bolti kiskereskedő termékdíjas termékekből tartott árukészletének, vagy forgalmának a nagyságát. Az adómérték meghatározása során ki lehet indulni a jelenlegi befizetési adatokból, vagy a mentességi és bevallási adminisztrációs költségekből, ennél nagyobb bevételre a kormányzat nem számíthat, miközben jelentősen lecsökkenhet az ellenőrzéssel együttjáró hatósági költség.

Tekintettel arra, hogy a termékdíj szabályozás előkészítése megkezdődött a környezetvédelmi és vízügyi szaktárca koordinálásában, így a Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Bizottság tagjai javaslataikat közvetlenül előterjeszthetik.

2), A kereskedelmi vállalkozások foglalkoztatási adminisztrációs terheinek csökkentése érdekében több javaslat is megfogalmazódott, amelyek kiterjedtek egyrészt a közteherviselés általános adózási szabályainak egyszerűsítésére, másrészt konkrét olyan javaslatok születtek, amelyek a meglévő rendszerben halmozott adatszolgáltatás, fölösleges nyomtatványok megszüntetésére irányultak. Az első kategóriában megfogalmazódott legfontosabb igény, hogy a francia adóeljárás rendszernek megfelelően történjen meg az egymással összefüggő adónemek egyösszegű bevallása és befizetése, mint lehetőség a mikro- és kisvállalkozások részére. E körben megállapították, hogy a munkavállaló részére kifizetett és bevallott személyi jövedelem alapján kalkulálható a munkaadói járulék, a munkavállalói járulék, a munkáltatót és a munkavállalót terhelő, nyugdíjbiztosítási és egészségbiztosítási alap terhére befizetendő járulékok, valamint a személyi jövedelemadó. Ezeknek az összevonása egy befizetéssé és bevallássá rendkívül egyszerűsítene a kisvállalkozások adóadminisztrációját, a költségvetés pedig a befizetett összegek alapján az ismert belső adó- és járulékarányok figyelembevételével a különböző célú befizetések automatikusan, szoftveres úton lebonthatná. Az összevonás nemcsak a jelenlegi befizetési rendszerben jelenten jelentős adminisztráció csökkentést, de kizárná azt a lehetőséget is, hogy a következő években az egyes adókorrekciók alkalmával még átláthatatlanabb rendszer jöjjön létre, vagy a már egyszer összekapcsolt tételek

ismét különváljanak. A megfogalmazódott javaslatok szerint ezzel párhuzamosan megszüntethető lenne az egyetlen nem személyi jövedelemhez kapcsolódó elvonási adónem, a tételes egészségügyi hozzájárulás, amely a szociális partnereknek azért is fájó pont, mert az Országos Érdekegyeztető Tanácsban a kormányzat és a szociális partnerek között már megállapodás jött létre az intézkedés megszüntetésére.

A már említett összevont adózási forma mellett szintén igény mutatkozott az úgynevezett „kisadók” körének szűkítésére, szinte valamennyi szakértő szerint a hazai kereskedelemben szállítói kör és a kereskedelmi vállalkozások adózási versenyképessége is csökkent azáltal, hogy rendkívül sok a vállalkozások által fizetendő adók köre. A résztvevők ugyanakkor egyértelműen kinyilvánították, hogy az adóadminisztrációs javasolt lépéseivel nem a költségvetési bevételek csökkentése volt a cél, hanem a vállalkozások részére átlátható egyszerűsített adóadminisztráció megteremtése.

A jelenlegi adózási rendszer technikai jellegű korrekciójaként javaslat született arra, hogy az adóbevallások határideje legyen minden hónapban vagy negyedévben egységes, azaz ne legyen külön időpont a hónap ötödik, tizenkettedik vagy huszadik napja. Így a vállalkozások egy hónapban többször is bevallásokkal, befizetésekkel és nyomtatványokkal kénytelenek foglalkozni az érdemi kereskedelmi tevékenység helyett. Az adminisztrációt jelentősen csökkentené, ha a személyenkénti adatokról nem kellene havi gyakorisággal bevallást benyújtani, hanem csak évente egyszer adatot szolgáltatni, illetve akkor, ha évközből változás következik be (kilépés, belépés). A munkaügyi statisztikai bevallásokkal kapcsolatban célszerű a havi és évi adatszolgáltatások indokoltságának felülvizsgálata a fölösleges ismétlődések elkerülése érdekében.

A nyomtatványok egyszerűsítésének igényén túl (0808A, 0808M, 0858 ... stb.) az érdekképviselői szakértők mellőznék, és fölöslegesnek tartják a nyugdíj egyéni nyilvántartó lapokat, hiszen az említett nyomtatványokon az adóhatóság részére az adatszolgáltatás minden hónapban megtörténik. A kifogás alapja, hogy az állam olyan adatokat kér ismét a vállalkozásoktól, amelyek egy hatósági adatbázisban már rendelkezésre állnak.

A főlegesen teljesítendő adminisztráció körébe tartozik az is, hogy ha a kereskedelmi vállalkozásnak egyszer volt bevallási kötelezettsége, akkor az adott bevallást (például 0808A) folyamatosan akkor is be kell nyújtani, ha már befizetési kötelezettség nincs, azaz hónapról hónapra szükséges a nullás bevallások megismétlése. Hasonlóan főlegesennek tűnik a „jövedelemigazolás egészségbiztosítási ellátás megállapításához” nyomtatvány szigorú számadású tömbös változatának kézi kitöltése is, hiszen minden bérszámfejtő programból előállítható a bevitt béradatok alapján, aláírható és bármikor újra kinyomtatható.

A foglalkoztatással összefüggő adminisztrációs terhek mellett megfogalmazódtak igények a munkavállaló és a munkáltató rugalmasabb együttműködésének biztosítására is. Így külön témaként merült fel az alkalmi vagy eseti jellegű munkavégzés szabályainak és adminisztrációjának további egyeztetése, azonban a javaslatokkal azért nem kívánunk itt foglalkozni, mert a szociális és munkaügyi tárca részéről a szabályozás módosítása megkezdődött, ez a jelenlegi rendszert várhatóan jelentősen átalakítja. Ehhez hasonló igény merült fel a hétfégi vagy munkaidőn túli munkavégzés rugalmasabb kezelésére is, azonban ez szintén túlmutat az adminisztrációs terhek csökkentésén, hiszen a munkavállaló és a munkáltató megállapodása nem eredményezheti a munkavállalói jogok bárminemű csorbulását, a kérdés munkajogi jellege miatt ehhez az Országos Érdekegyeztető Tanácsban a munkavállalói érdekképviselletekkel történő konzultáció is szükséges.

3), Az anyag tervezése során nem merült fel önálló kérdésként, de a munkajogi kérdéseknél munkavédelmi javaslatok is felmerültek. A kisvállalkozásoknál a felesleges adminisztrációs költségek közé sorolták, hogy minden kereskedelmi egység esetében évente el kell készíteni a munkahelyi kockázatbecslést, ezt dokumentálni kell akkor is, ha az előző évhez képest semmiféle változás nincs. Az első kockázatbecslést a kiskereskedelmi egységek részére jellemzően külső szakértő készítették, ez a vállalkozásoknak anyagi terhekkel járt, a kereskedelmi egységek jellege viszont ezt követően nem változott. Így a vállalkozások főlegesen adminisztrációs és anyagi teherként élik meg, hogy a munkahelyi kockázatbecslést változatlanúság esetén is meg kell évről-évre ismételni, ráadásul a munkavédelmi törvény módosítása óta ehhez külső munkavédelmi szakértőt kell

igénybe venni. A szakmai szövetségek szakértői javasolták, hogy amely kereskedelmi egységek esetében az előző évhez képest változás nincs, úgy a munkahelyi kockázatbecslést ne kelljen elvégezni, vagy legalább a vállalkozás vezetője külső szakértő nélkül ennek tényét dokumentálhassa. A szakértők szerint növekszik a jogszabály módosítások miatt azon tevékenységek köre, ahol kötelezően előírják külső szakértők alkalmazását, ez nemcsak adminisztrációs, hanem anyagi terhet is jelent. E körben a munkavédelmi szakértői kérdés mellett az élelmiszerbiztonsági szakértő alkalmazását is megjelölték, valamint jelezték, hogy rendezni kell ehhez kapcsolódóan az egészségügyi minimumvizsgát, illetve ismétlődő oktatását is.

4), A kereskedelmi vállalkozások adózásával kapcsolatban a szakértők jelezték, hogy felülvizsgálatra szorulna az átalányadózási forma a kereskedelemben. Az adózási forma kialakítása óta megjelent egyszerűsített vállalkozási adó ugyanis szélesebb adózási kört foglal magában azzal, hogy benne van az általános forgalmi adó is, így jelentős versenyelőnybe kerülnek azok, akik ez utóbbit tudják választani. Azaz az adózás ma azokat hozza előnyös helyzetbe, akik munkaviszony helyett vállalkozóként költségek nélkül a saját munkavégzésüket adják el, mert a teljes vállalkozói árbevétel tulajdonképpen személyi jövedelmet jelent. A kereskedelmi tevékenység esetében azonban az árbevétel egy jelentős forgalmat takar, annak része az eladott áruk beszerzési ára, valamint a kereskedelmi egységek működtetésével együtt járó költségek sora is. Így az adótárgyalások során a kisvállalkozások azt a választ kapják, hogy az egyszerűsített vállalkozási adó lehetőség az egyszerűsített adminisztrációra, azonban a kereskedelmi vállalkozásokra ez nem igaz. Ezért a szakértők szükségesnek tartották, hogy a jelenlegi kereskedelmi tevékenységre alkalmazható átalányadózási feltételeket igazítsák az egyszerűsített vállalkozási adó feltételeihez. Ehhez a kereskedelmi tevékenységben el kell ismerni a költségeket, vélelmezni egy termékkörhöz kapcsolódó átlagos árrés szintet, és így kialakítható lenne egy valamennyi kereskedelmi mikro- és kisvállalkozás részére elfogadható átalány jellegű elvonás. Az érdekegyeztetési tárgyalások során a kormányzat számára azzal lehet évelni, hogy egy bizonyos adóbevételi mérték alatt a tételes ellenőrzés és adminisztráció mind a vállalkozásnak, mind az államnak több kerül, mint az adóbevétel, miközben adóbevételi oldalról nem is tervezhető oly

mértékben, mint az átalány jellegű befizetés. Az adózási feltételek kidolgozása azonban olyan önálló munka e körben, amely meghaladja a jelen feladatban vállalt adminisztrációs kötelezettségek csökkentésére vonatkozó javaslatok összegyűjtését és felleltározását.

5), Az érdekképviselői szakértők a párhuzamos adatszolgáltatások körében jelezték, hogy a foglalkozás egészségügyi szolgálatról szóló 89/1995. (VII.14.) kormányrendelet 2.§-ának (3) bekezdése szerint minden vállalkozás, mint munkáltató február 15-ig adatszolgáltatási kötelezettséggel tartozik a munkavédelmi felügyelőséghez az általa alkalmazott dolgozók tekintetében. A kötelezettség azért felesleges, mert a vállalkozás által alkalmazott valamennyi munkavállaló esetében a munkaviszonyban bekövetkezett változásokat (létesítés, megszüntetés) azonnal kell a vállalkozásnak bejelenteni, így az adatok az államigazgatásban egy másik hatóságnál már rendelkezésre állnak, és az adatszolgáltatás a két hatóság közötti adatszolgáltatással is megoldható lenne. Az ellenőrzésekhez sincs releváns szerepük a bejelentéseknek, hiszen amennyiben a munkaügyi felügyelők helyszíni ellenőrzés során nézik meg a foglalkozás egészségügyi szolgálatra irányuló szerződéseket, úgy a bejelentett adatszolgáltatás és a helyszíni ellenőrzés adatait nem vetik össze, azaz a bejelentések tartalmával nem kezdenek semmit. Az adatszolgáltatás ennek megfelelően felesleges, viszont az esetleges mulasztás vagy késedelem csak szankcionálást vonhat maga után. A rendelkezés a hatóságoknál már rendelkezésre álló adatok fölösleges ismételt bejelentési kötelezettségének egyik legegységesebb formája.

6), A fölösleges nyilvántartások egyik kirívó példjaként rögzítették, hogy áruszállításhoz a bolti kiskereskedő vállalkozásnak az áru vállalkozási jellegének és kereskedelmi célra történő szállításának igazolására akkor is menetlevelet kell vezetnie, ha ő a vállalkozás tulajdonosa, és saját tulajdonban lévő személygépkocsijával a vállalkozás részére árut szállít. Ezt akkor ellenőrizhetik, ha útközben megállítják, egyébként a menetlevelet az áru kikapcsolását követően egyszerűen kidobhatja. A rendelkezést a szakértők indokolatlannak tartják.

7), Több kifogás érte az egyeztetések során a kereskedelmi egységekben működő pénztárgépek tekintetében a memória adatainak kiíratási kötelezettségét és azok tárolását. Javasolható, hogy az adózással összefüggően kerüljön felülvizsgálatra,

hogyan lehet egyszerűsíteni a kötelezettséget, jelenleg ugyanis kevés a kiíratást végző szakember, a pénztárgépek átállításakor, illetve a gazdasági év zárásakor rettenetes a roham, miközben az adattartalommal kapcsolatban a GEF ülésén a pénzügyminiszter is aggályokat fogalmazott meg. A problémák ráadásul sűrűsödnek olyan esetekben, amikor az adójogszabályok miatt egy meghatározott időpontban kerül sor az átállításra (például változások következnek be az általános forgalmi adó kulcsainál, mértékénél), itt jellemző, hogy a vállalkozásoknak egyrésztől többlet adminisztrációval, másrésztől többlet költséggel jár az átállítás, a rendszeres kiíratás, pedig állandó költséget és tárolási kapacitást, miközben a pénztárgép memóriája az adatokat tárolja.

8), A Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatal eljárásával és hatáskörével kapcsolatban is megfogalmazódtak aggályok. Így 45/1998 (VI.24.) IKIM rendelet a kereskedelmi és fizető vendéglátó szálláshelyek osztályba sorolásáról, valamint a falusi szálláshelyek minősítéséről felülvizsgálatra szorul, mert indokolatlan a rendelet. 3.§ (2) bekezdésében előírt ötévenkénti felülvizsgálat, illetve bejelentési kötelezettség, amelyet a szakértők kizárólag csak akkor értelmeznek, ha valamilyen minőségi változás következik be. A rendelet 4.§-ának vonatkozásában a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalhoz történő bejelentési kötelezettséggel kapcsolatban ugyanaz a vélemény, mint a vendéglátó üzletek kategóriába sorolásáról, valamint ár tájékoztatásáról 43/1995. (VI. 24. IKIM rendelet 2. §. 1./ bekezdésénél, ahol indokolatlannak tűnik a Magyar Kereskedelmi Engedélyezési Hivatalhoz történő bejelentési kötelezettség az üzlet kategóriába sorolásáról. A korábbi szabályozások szerint ezt a tevékenységet – álláspontunk szerint sokkal logikusabb elképzelések figyelembe vétele mellett – az önkormányzat jegyzője látta el, aki a bejelentés valóságát, vagy az akkori szabályok szerinti engedélyezését mérlegelni tudta. A jelenlegi jogszabályi kötelezettség egy olyan hivatalnak ad engedélyezési jogosultságot, amelyik egyetlen üzlet kategóriába sorolásáról sem tud meggyőződni. Az előzőeknél is a telephely szerint illetékes jegyzőköz történő bejelentésnek lehet jelentősége egy ellenőrzés esetén.

9), A kereskedelmi boltok hatósági engedélyezése, illetve az üzletek működéséről szóló szabályozás váltotta ki a legtöbb problémát a szakterületen. Az

érdekképviselői szakértők a 133/2007. (VI.13.) kormányrendelet nyomán megállapították, hogy a 2008. július 01-én bevezetett új cégalapítási eljárás, mely szerint egy órán belül vállalkozói igazolványhoz lehet jutni, vagy céget lehet alapítani, gyakorlatilag semmit nem ér kereskedelmi területen az üzlettel tevékenykedő vállalkozások esetében, mivel a működési engedély kiváltása igen bonyolult van szabályozva, és legalább 30 napot esz igénybe. A rendelet. 4. §. b./ pontjában szabályozott eljárás főlegesen elemeket tartalmaz, nem életszerű a szomszédos ingatlanok tulajdonosait, kezelőit, társasház esetében az intézőbizottság elnökét, lakásszövetkezet elnökét megkérdezni egy-egy vállalkozás engedélyezésének tekintetében, különös tekintettel arra, hogy az építési engedély kiadásakor a szomszédokat bevonják az államigazgatási eljárásba, és akkor tájékozódhatnak, ha az adott ingatlanban kereskedelmi célra szolgáló helyiség is engedélyezésre kerül. Határozott a vélemény, hogy abban az esetben, ha ezt követően – a kereskedelmi célra engedélyezett helyiségben – bármilyen jellegű üzlet megnyitására kerül sor, már a szomszédoknak releváns nyilatkozási lehetőséget nem kell biztosítani. A főlegesen hatósági eljárás tovább folytatódik ugyanitt a c./ pontban, amelynek egyik kiemelkedő hibája, hogy az ÁNTSZ-t, mint szakhatóságot, általánosságban minden működési engedély kiváltásához meg kell hívni. Megállapítható ugyanis, hogy az élelmiszer, vegyi áru és vendéglátó szakmák kivételével ezt teljesen feleslegesnek és indokolatlannak tűnik, például ruházati, papír-írószer, ajándék, vagy műszaki cikkek esetén már a korábbi 4/1997-es kormányrendelet is csak ezekben a szakmákban tette kötelezővé az ÁNTSZ véleményének kikérését. Ezt a helyzetet tovább nehezíti, hogy a rendelkezés tartalmazza d./ pontban az I. fokú építésügyi hatóság meghívását is, amely szintén indokolatlan, ugyanis az építési engedély kiadásakor minden feltétel vonatkozásában hatósági intézkedésre jogosult. Természetes, más a helyzet egy rendeltetéstől eltérő hasznosítás esetén (pl.: lakóingatlan földszinti részéből üzlethelyiséget alakítanak ki) ebben az esetben az építési hatóság engedélyére szükség van. A sorozatot a jogszabály e./ pontja folytatja azzal, hogy a kötelezően bevont hatóságok közé emeli a rendőrséget is. A rendőrség bevonása is csak bizonyos szakmák esetében indokolt, mint például. lőfegyver, lőszer, pirotechnikai termékek kereskedése, illetve vendéglátó tevékenység esetén. A többi szakmákban a jogszabályi kötelezettség felesleges, és a rendőrség egyetlen alkalommal sem jelenik meg, azaz a gyakorlat, a minden napi élet visszaigazolja az

érdekképviselési kezdeményezést. A sort folytatja a jogszabály f./ pontja, ahol teljesen feleslegesnek tűnik a katasztrófavédelmi hatóság bevonása egy festékbolt működési engedélyének megkéréséhez. A fölösleges egyeztetések köre megjelenik a rendelet 5. §. 4./ bekezdés b./ pontjában is, ahol az érdekképviselési szakértők ismét jelezték, hogy a szomszédos ingatlanok tulajdonosainak bevonása felesleges, és így az értesítésük sem tekinthető indokoltnak. Ezen álláspontot azzal is indokolták, hogy vállalkozói, illetve működési engedélyhez nem kötött tevékenységeket sem közöl senki a szomszédjával, - pl.: állattartást – még ha egyébként önkormányzati rendeletben szabályozva van is. A fentiekben elemzett eljárási rendet akkor is be kell tartani, ha a működtető személyében áll be változás, például az üzletet bérbe adják, pedig az üzleti tevékenysége és műszaki jellemzői nem változnak, csak az üzemeltető személye. Így a szakértők célszerűnek tartják elkülöníteni egy teljesen új üzlet létesítését és egy meglévő üzlettel kapcsolatos változás végrehajtásának eljárását, hiszen a már működő üzlet egy általános vizsgálaton már a létesítéskor átesett. Ez a legnagyobb problémát azoknál az üzleteknél jelenti, ahol a bérlők akár évente cserélődnek, és az új bérlő a saját cége alatt kívánja az adott üzletet működtetni. Az általános vélemények szerint ez esetben egy egyszeri azonnali tudomásulvétel elegendő lenne.

A meglévő üzletek mellett azonban nem egyszerű egy új vállalkozásnak kezdőként a működési engedély megszerzése, mert a hatóságok által egyébként más ismert adatokat és iratokat kell szolgáltatnia, így például az üzlet címének, és esetleg alapterületének feltüntetésén túl minden egyéb adat felesleges (különösen helyszínrajz), kivéve a mozgóboltot. A hatósági engedélyek beszerzéséhez felsorolt feltételek, így a rendelet. 3. §. 2./ bekezdésében indokolatlan a-tól – m-ig 13 pontban megfogalmazni a kezdő vállalkozónak kötelezettségeit, ezen belül a j. pontban további 9 pontban felsorolni a feladatokat a működési engedély kiváltásához. Ugyanakkor a szakértők nem értik a rendelet. 10. §. 3./ bekezdésében meghatározott ismételt bejelentési kötelezettséget, azt feleslegesnek tartják, ha az ÁNTSZ-t a jegyző értesíti az engedély kiadásakor, sőt az ÁNTSZ az előzetes eljárásban, mint szakhatóság részt is vesz.

Alkalmi árusítás esetén a székhely feltüntetését a szakértők feleslegesnek tartják, bár ezzel nem ez volt a legnagyobb probléma, hanem az a tény, hogy a rendelet

11. §. 4./ bekezdése szerint a vásárokon és piacon folytatott kereskedelmi tevékenységet a korábbi gyakorlattól eltérően a jogszabály nem minősíti alkalmi árusításnak.

10), Az érdekképviselői szakértőkkel folytatott konzultációk alapján főlegesen előírásnak bizonyult a kereskedelmi boltokban alkalmazott tisztítószer, vegyszerek folyamatos bejelentési kötelezettsége az ÁNTSZ felé. A bolti kiskereskedők jellemzően olyan tisztítószereket használnak, amelyeket a kereskedelmi forgalomban bárki megvehet, nem tudnak állandó bejelentéssel igazolni ahhoz, hogy a gyártók és nagykereskedelmi hálózatok marketing vagy termékstruktúra változás miatt a szinte azonos tartalmú tisztítószer elnevezéseit, termékcsaládokat megváltoztatják. Mindegyik termék bevizsgált, így a bolti kereskedőnek ezt ismételt bejelenteni illetékkötelesen nemcsak adminisztrációs, de jelentős költségterhet is jelent.

Összefoglalás

A Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Biztosságtól arra kaptunk megbízást, hogy készítsük elő a szakmai szervezetek országos hálózatához tartozó szakértők és tisztségviselők bevonásával azt a vállalkozások adminisztrációs terheinek csökkentését célzó javaslat sort, amelyet a szervezetek alkalmazhatnak a kormányzattal történő tárgyalás során, eleget téve a felek között létrejött megállapodásban foglalt kötelezettségüknek. Ehhez feldolgoztuk a szervezeteknél korábban keletkezett anyagokat, egyeztetünk az időközben megtörtént jogszabályváltozások miatt, majd megszerveztünk hét regionális szakmai egyeztetés a problémák kibeszélésére. Az egyeztetések emlékeztetői alapján elkészített javaslatsort a Kereskedelmi Ágazati Párbeszéd Bizottság saját munkaanyaguként használhatják a 1058/2008. kormányhatározatban rögzített program végrehajtásának egyeztetésében.